

การส่งออกซึ่งบทบาทของรายการ "จับกระแสเศรษฐกิจ"

จากข้อเท็จจริงที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และส่งผลกระทบต่อกระบวนการผลิตรายการ ตลอดจนลักษณะเนื้อหาที่ปรากฏในรายการ "จับกระแสเศรษฐกิจ" สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการประเมินการส่งออกซึ่งบทบาทของรายการได้ดังต่อไปนี้

1. เสรีภาพและอิสรภาพ (Freedom and Independence)

ในการประเมินว่ารายการ "จับกระแสเศรษฐกิจ" มีความสามารถในการส่งออกซึ่งบทบาทอย่างไร ส่วนหนึ่งจะพิจารณาได้จากการปฏิบัติหน้าที่ของทีมผู้ผลิตรายการว่ามีเสรีภาพและอิสรภาพในการทำงานแต่ละขั้นตอนมากน้อยเพียงใด ต้องดำเนินการผลิตรายการภายใต้การควบคุมและกรอบกำหนดต่าง ๆ อย่างเคร่งครัดหรือไม่ โดยจะเห็นได้จากการจัดการกระบวนการผลิตรายการภายในองค์กรผู้ผลิต อันได้แก่ ฝ่ายข่าวสายเศรษฐกิจของสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 ภายใต้เงื่อนไขของปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งถือว่าเป็นกรอบกำหนดแนวทางในการผลิตรายการดังกล่าว

การดำเนินการผลิตรายการ "จับกระแสเศรษฐกิจ" นั้น เป็นผลอันเนื่องมาจากการปรับเปลี่ยนนโยบายในการบริหารรายการข่าวของผู้อำนวยการสถานีในขณะนั้น ซึ่งต้องการให้เพิ่มพื้นที่ในการรายงานข่าวเศรษฐกิจมากขึ้น โดยกำหนดช่วงเวลาของการนำเสนอข่าวเศรษฐกิจอย่างชัดเจน ประกอบกับมีนโยบายให้ผลิตรายการสารคดีเชิงข่าวโดยเน้นที่ข่าวเศรษฐกิจเพิ่มเติมขึ้นอีกด้วย ดังนั้นหัวหน้าฝ่ายข่าวจึงกำหนดให้คณะข่าวสายเศรษฐกิจรับผิดชอบในการผลิตรายการสารคดีเชิงข่าว "จับกระแสเศรษฐกิจ" เพื่อสนองตอบนโยบายดังกล่าว

โดยหลักการทำงานทั่วไปของสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 นั้น การดำเนินงานและบริหารงานจะอยู่ในระบบข้าราชการทหาร การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบของบุคลากรในส่วนต่าง ๆ ก็เป็นไปตามลำดับขั้นของการบังคับบัญชาอย่างเคร่งครัด ดังนั้น บุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่เหล่านี้จึงมีเสรีภาพและอิสระภาพตามกรอบกำหนดที่ผู้บังคับบัญชามอบหมายให้เท่านั้น ด้วยเหตุนี้ หากพิจารณาถึงการดำเนินการผลิตรายการ "จับกระแส่เศรษฐกิจ" จึงดูเหมือนว่าบรรณาธิการข่าวสายเศรษฐกิจควรจะเป็นผู้ที่มีเสรีภาพในการสร้างสรรค์ผลงาน (creative freedom) มากที่สุด เนื่องด้วยอำนาจและหน้าที่ ซึ่งเปรียบเสมือนผู้บังคับบัญชารั้งต้น ที่จะต้องควบคุมดูแลการทำงานของผู้อยู่ข่าวสายเศรษฐกิจที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบการผลิตรายการในแต่ละตอน

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาประกอบกับการสังเกตการณ์ของผู้วิจัยพบว่า แม้ว่าบรรณาธิการข่าวสายเศรษฐกิจจะเป็นผู้ที่สามารถตัดสินใจดำเนินการผลิตรายการในทุกขั้นตอน ไม่ว่าจะ เป็นขั้นตอนของการวางแผนคัดเลือกประเด็นข่าว การกำหนดผู้อยู่ข่าวเพื่อรับผิดชอบการผลิตรายการแต่ละตอน การควบคุมการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ได้ครบถ้วน การตรวจสอบแก้ไขบทบรรณาธิกรรวมทั้งดูแลการบันทึกเสียง ตัดต่อภาพ และทำกราฟิก ตลอดจนตรวจสอบเทปรายการที่ผลิตเสร็จสมบูรณ์แล้วก่อนส่งไปยังห้องข่าว แต่ในการปฏิบัติงานจริงจะเห็นได้ว่า "ผู้อยู่ข่าว" ซึ่งได้รับมอบหมายงานจากบรรณาธิการมาแล้ว จะมีอำนาจในการตัดสินใจดำเนินการผลิตรายการตอนนั้น ๆ ได้ อย่างเต็มที่ นับตั้งแต่การคัดเลือกประเด็นข่าวซึ่งผู้อยู่ข่าวสามารถเสนอประเด็นข่าวที่น่าสนใจและตนเองมีความชำนาญมากพอ บรรณาธิการจะเป็นเพียงผู้ให้คำปรึกษาหารือ คำแนะนำและให้ความเห็นชอบ โดยไม่ได้ควบคุมดูแลอย่างเคร่งครัดตามกฎหมายเกณฑ์การทำงาน ซึ่งเป็นเพียงแค่กรอบอ้างอิงเท่านั้น ส่วนในขั้นตอนการผลิตอื่น ๆ อันได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูล การเรียบเรียงและการตกแต่งเนื้อหา ผู้อยู่ข่าวจะมีอิสระในการทำงานเต็มความสามารถเรียกได้ว่า ผู้อยู่ข่าวมีอิสระในการสร้างสรรค์ผลงานตามความถนัดของแต่ละคน

เหตุที่ทำให้ผู้อยู่ข่าวมีเสรีภาพและอิสระภาพในการทำงาน โดยปราศจากการควบคุมอย่างเคร่งครัด คงเป็นเพราะผู้ที่กำหนดนโยบายของทางสถานีไม่ได้ให้ความสำคัญกับการผลิต

รายการ"จับกระแสเศรษฐกิจ" มากเท่าใดนัก ถือได้ว่าเป็นรายการที่ "น่าจะมี" มากกว่า "จำเป็นต้องมี" ดังจะเห็นได้จากความถี่ในการออกอากาศของรายการซึ่งไม่สม่ำเสมอ บางช่วงจะไม่ได้ออกอากาศหลายสัปดาห์ติดกัน ทั้ง ๆ ที่มีการกำหนดนโยบายว่าเป็นรายการที่ออกอากาศประจำสัปดาห์ ในส่วนของบรรณาธิการข่าวสายเศรษฐกิจ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการผลิตรายการนี้โดยตรง ก็จะกำหนดตัวผู้สื่อข่าวโดยพิจารณาจากความชำนาญและประสบการณ์ในการทำงานของผู้สื่อข่าวเป็นหลัก ดังนั้นผู้สื่อข่าวที่มีคุณสมบัติดังกล่าวก็จะสามารถผลิตรายการได้ทุกขั้นตอนอยู่แล้ว โดยยึดนโยบายขององค์กรเป็นเพียงค่านิยมและธรรมเนียมของการทำงานทั่วไปเท่านั้น แต่ในการพิจารณาตัดสินใจรวบรวมเนื้อหาสาระ เรียบเรียงประเด็นข่าว รวมทั้งการแก้ปัญหาอุปสรรคต่างๆ จะขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้สื่อข่าวเป็นสำคัญ

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ในการดำเนินการผลิตรายการ "จับกระแสเศรษฐกิจ" ซึ่งเป็นรายการใหม่รายการหนึ่ง ซึ่งเกิดขึ้นภายหลังการปรับเปลี่ยนนโยบายในการบริหารรายการข่าวภาคค่ำของผู้บริหารสถานี บุคลากรที่รับผิดชอบในการผลิตรายการนี้ มีเสรีภาพและอิสระภาพ (freedom and independence) ค่อนข้างมากในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะผู้สื่อข่าวซึ่งต้องเกี่ยวข้องกับทุกขั้นตอนของการผลิต ส่งผลให้ผู้สื่อข่าวที่มีโอกาสรับผิดชอบในการผลิตรายการนี้มีเสรีภาพในการสร้างสรรค์ผลงานมากตามไปด้วย

2. ความมีระเบียบและความมีเอกภาพ (Order and Solidarity)

จากการศึกษาลักษณะเนื้อหาที่ปรากฏในรายการ"จับกระแสเศรษฐกิจ"จากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 64 ตอนพบว่า ประเด็นข่าวที่ถูกคัดเลือกให้นำมาผลิตรายการนั้น ส่วนใหญ่จะสืบเนื่องมาจากกระแสเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับชื่อของรายการที่ว่า"จับกระแสเศรษฐกิจ"การนำเสนอเนื้อหาจากประเด็นข่าวเหล่านั้นสามารถสร้างและสะท้อนสภาพเศรษฐกิจของสังคมในช่วงเวลานั้นๆได้ แต่ในขณะเดียวกัน การนำเสนอเนื้อหาดังกล่าวจะต้องไม่ก่อให้เกิด ความแตกแยก ความรุนแรง ความก้าวร้าว และไม่เป็นภัยคุกคามความมั่นคงทางเศรษฐกิจของชาติ อันจะขัดต่อนโยบายการนำเสนอข่าวของกองทัพบกซึ่งเป็นเจ้าของสถานี

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเชิงเศรษฐกิจซึ่งมีธรรมชาติของข่าวที่ไม่สร้างความสะดวก แยก ความรุนแรง ฯลฯ อยู่แล้ว ต่างจากการนำเสนอข่าวทางการทหารและข่าวการเมืองที่ต้องมีความระมัดระวังเป็นพิเศษ แต่ในบางกรณีประเด็นข่าวที่เกิดขึ้น อาจทำให้ประชาชนตื่นตระหนกได้เช่นกัน ราชการ"จับกระแสเศรษฐกิจ"จึงทำหน้าที่ในการให้รายละเอียดเกี่ยวกับข้อเท็จจริงของประเด็นข่าวที่เกิดขึ้นในแง่มุมต่างๆ เพื่อลดความตื่นตระหนกของประชาชนที่มีต่อประเด็นข่าวนั้นๆ เช่น เมื่อมีประเด็นข่าวเกี่ยวกับภาวะความผันผวนของตลาดหลักทรัพย์ไทย การปรับเพิ่มอัตราดอกเบี้ยในสหรัฐอเมริกา และการปรับอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์ไทย ซึ่งประชาชนให้ความสนใจกันมาก ทีมผู้ผลิตรายการจึงนำประเด็นข่าวเหล่านี้มาผลิตรายการ กล่าวคือ ในตอนที่ 13 และ 14 เสนอเรื่องความผันผวนของตลาดหลักทรัพย์ไทย (1-2) ออกอากาศวันที่ 5 และ 6 กุมภาพันธ์ 2537 เพื่อให้ผู้ชมเข้าใจถึงสาเหตุต่างๆที่ทำให้เกิดภาวะความผันผวนดังกล่าว รวมทั้งให้ข้อเสนอกที่เป็นประโยชน์แก่นักลงทุน ตอนที่ 15 เสนอเรื่องผลกระทบจากการปรับอัตราดอกเบี้ยในสหรัฐอเมริกา ออกอากาศวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2537 แสดงถึงสาเหตุของการเพิ่มอัตราดอกเบี้ยในสหรัฐอเมริกา และผลกระทบที่มีต่อตลาดทุนทั่วไป ส่วนในตอนที่ 18 และ 19 ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องการปรับอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์ไทย (1-2) ออกอากาศวันที่ 13 และ 14 มีนาคม 2537 กล่าวถึงสาเหตุและทิศทางของการปรับอัตราดอกเบี้ย เป็นต้น

นอกจากนี้ จะเห็นได้ว่า ลักษณะเนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาในรายการเกือบทั้งหมดเป็นเพียงการขยายรายละเอียดต่างๆไป บอกลงสาเหตุของประเด็นข่าวนั้นๆ รายงานความเคลื่อนไหว ตลอดจนเสนอผลกระทบหรือแสดงทิศทางของสถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่อาจเกิดขึ้น ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างของกลุ่มข่าวสารด้านการเงิน การธนาคาร ซึ่งเป็นกลุ่มเนื้อหาที่พบได้มากที่สุดจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รูปแบบการนำเสนอส่วนใหญ่เป็นการแสดงเหตุและผลของประเด็นข่าวนั้น ๆ รวมถึงรายงานความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ที่เป็นข่าว โดยไม่มีการวิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์ประเด็นข่าวที่เกิดขึ้น หรือหากในบางตอนที่มีการวิเคราะห์ประเด็นข่าวเพื่อประกอบการนำเสนอเนื้อหาในรายการ ก็เป็นการวิเคราะห์ไปตามพื้นฐานข้อมูลของสถานการณ์ที่เป็นอยู่ เช่น ตอนที่ 8 เรื่องการเติบโตของอุตสาหกรรมรถยนต์ ออกอากาศวันที่ 17 มกราคม 2537 เป็นการวิเคราะห์สภาพตลาดรถยนต์ประเภทต่าง ๆ ทั้งในเขตกรุงเทพ และต่างจังหวัด หรือในตอนที่ 11

เสนอเรื่องแนวทางการขยายตัวของโครงการที่อยู่อาศัย(1) ออกอากาศวันที่ 30 มกราคม 2537 เป็นการวิเคราะห์แนวทางการขยายตัวของโครงการที่อยู่อาศัยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เป็นต้น

ด้วยเหตุดังกล่าวนี้พอจะสรุปได้ว่า รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาในรายการ "จับกระแสเศรษฐกิจ" มุ่งที่จะรายงานสถานการณ์ของประเด็นที่เกิดขึ้น ให้คำแนะนำถึงลูกทางและผลกระทบต่อ การประกอบอาชีพ โดยให้ผู้ชมรายการใช้วิจารณญาณของตนเองประกอบการตัดสินใจ มากกว่าจะ ชี้นำให้เชื่อหรือปฏิบัติตาม ดังนั้น จึงไม่สามารถวิเคราะห์ถึงบทบาทในการแสดงความมีระเบียบ และความมีเอกภาพที่ปรากฏในรายการ "จับกระแสเศรษฐกิจ" ได้อย่างชัดเจนมากนัก เนื่องจาก รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาของรายการ ประกอบกับธรรมชาติของข่าวเศรษฐกิจไม่ได้กระตุ่นเร้า ให้เกิดความหวุ่นวิตก หรือสร้างระเบียบให้แก่สังคมแต่อย่างใด

3. ความหลากหลายและการเข้าถึง (Diversity and Access)

ความหลากหลายของเนื้อหาที่นำเสนอในรายการ "จับกระแสเศรษฐกิจ" จะมีส่วนสัมพันธ์ เกี่ยวเนื่องกับเสรีภาพและอิสระภาพของทีมนักผลิตรายการ ดังที่กล่าวถึงมาแล้วในข้อ 1 ซึ่งจะเห็น ได้ว่าทีมนักผลิตรายการจะมีเสรีภาพในทุกขั้นตอนของการผลิตรายการอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะใน ส่วนของการคัดเลือกประเด็นข่าว และการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนการเรียบเรียง ตกแต่ง เนื้อหา ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อลักษณะการนำเสนอเนื้อหาของรายการ

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าผู้สื่อข่าวจะมีเสรีภาพมากพอในการคัดเลือกประเด็นข่าวใดก็ได้ที่ เห็นควรว่าน่าจะนำมาผลิตรายการ แต่ก็ยังมีข้อจำกัดประการหนึ่งที่ทำให้ลักษณะเนื้อหาของราย การนี้ยังไม่มี ความหลากหลายมากนัก นั่นก็คือ ข้อจำกัดในตัวของผู้สื่อข่าวเอง ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้ สื่อข่าวสายเศรษฐกิจที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบในการผลิตรายการ ยังขาดพื้นฐานความรู้ และ ประสบการณ์เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารทางเศรษฐกิจที่ครอบคลุมทุกแง่ทุกมุม เพราะผู้สื่อข่าวแต่ละคน จะมีความถนัดเฉพาะในสาขางานที่ตนรับผิดชอบอยู่เท่านั้น และเนื่องจากบุคลากรที่ผลิตรายการ "จับ กระแสเศรษฐกิจ" เป็นทีมนักผลิตรายการเดียวกับทีมนักผลิตรายการข่าวเศรษฐกิจประจำวันอยู่แล้ว บรรณาธิการ ข่าวสายเศรษฐกิจ จึงจำเป็นต้องมอบหมายให้ผู้สื่อข่าวที่มีความชำนาญ และมีประสิทธิภาพในการ ทำงานสูงพอสมควรมารับผิดชอบในการผลิตรายการนี้เป็นพิเศษ ดังนั้น จึงมีผู้สื่อข่าวเพียง 3 คน

เท่านั้นที่รับผิดชอบในการผลิตรายการ ผู้สื่อข่าวจึงไม่สามารถผลิตรายการได้หากประเด็นข่าวนั้น ไม่ตรงกับสายงานที่ตนถนัด

"...การเลือกผู้สื่อข่าวทำสื่อกี๊ป ส่วนหนึ่งมาจากความสามารถ และความสมัครใจของผู้สื่อข่าวคนนั้น ๆ ด้วย เพราะการทำสื่อกี๊ปยากกว่าการทำข่าว จะต้องตามประเด็นและผลิตรายการเอง ส่วนใหญ่ผู้สื่อข่าวแต่ละคนที่เลือกมาทำสื่อกี๊ปจะมีประสบการณ์แต่ละด้านต่างกัน เพราะเขาต้องออกไปทำข่าวนั้นอยู่เสมอ ความรับผิดชอบในสายงาน ทำให้เขาตามประเด็นได้ง่ายขึ้น..." (วิวัฒน์ จันทสุวรรณโณ, สัมภาษณ์, 31 กรกฎาคม 2537)

จากการศึกษาลักษณะเนื้อหาที่ปรากฏในรายการจากกลุ่มตัวอย่าง 64 ตอน แม้ว่าจะสามารถแยกประเภทของข้อมูลข่าวสารเชิงเศรษฐกิจได้ถึง 8 กลุ่ม ได้แก่ 1) ข่าวสารด้านการเงินการธนาคาร 2) ข่าวสารด้านการลงทุน การค้า อุตสาหกรรม 3) ข่าวสารด้านอสังหาริมทรัพย์ 4) ข่าวสารด้านคมนาคมขนส่ง 5) ข่าวสารด้านการท่องเที่ยว 6) ข่าวสารด้านแรงงาน 7) ข่าวสารด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ และ 8) ข่าวสารเกี่ยวกับกฎหมายเชิงเศรษฐกิจ แต่อย่างไรก็ตาม การกระจายสัดส่วนในการนำเสนอเนื้อหาส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นไปที่ข้อมูลข่าวสารในกลุ่มการเงินการธนาคาร กลุ่มการลงทุน การค้า อุตสาหกรรม และกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ทั้งนี้ นอกจากจะเป็นเพราะกระแสเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจที่ทำให้ประเด็นข่าวเหล่านี้น่าสนใจแล้ว ยังขึ้นอยู่กับความถนัดของผู้สื่อข่าวที่ทำหน้าที่ผลิตรายการด้วย

จากการสังเกตการณ์ของผู้วิจัยพบว่า ในการผลิตรายการ "จับกระแสเศรษฐกิจ" ทั้ง 64 ตอน บรรณาธิการข่าวสารเศรษฐกิจได้มอบหมายให้ คุณมาทนี เฝ้าจรรูญ รับผิดชอบในการผลิตรายการถึง 52 ตอน เนื่องจากเห็นว่า เป็นผู้ที่มีความพร้อมในการทำงานส่วนนี้มากกว่าผู้สื่อข่าวคนอื่น ๆ เพราะมีประสบการณ์ในการทำงานเป็นผู้สื่อข่าวสารเศรษฐกิจมานานที่สุด ซึ่งโดยปกติแล้วคุณมาทนีจะรับผิดชอบในการ "ทำข่าว" ในสายงานที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจการเงิน ดังนั้น รายการทั้ง 52 ตอน ที่คุณมาทนีผลิต จึงมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับด้านการเงิน การธนาคาร การค้า อุตสาหกรรมและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ตามความถนัดของตัวผู้ผลิตรายการแทบทั้งสิ้น ในขณะที่ผู้สื่อข่าวคนอื่น ๆ ซึ่งด้อยประสบการณ์กว่าก็จะได้รับมอบหมายให้ผลิตรายการในตอนที่เกี่ยวข้องกับ

สาขงานที่รับผิดชอบในการ "ทำข่าว" อยู่แล้วเช่นกัน นอกจากนี้เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จะเห็นได้ว่า ไม่มีรายการตอนใดเลย ที่นำเสนอเนื้อหาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจการเกษตร โดยตรง ทั้ง ๆ ที่ภาคเกษตรกรรมก็ถือเป็นส่วนสำคัญของระบบเศรษฐกิจไทยเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ คงเนื่องมาจากผู้สื่อข่าวที่ได้รับมอบหมายให้ผลิตรายการไม่มีความรู้และความชำนาญในสาขงานดังกล่าวจึงไม่ให้ความสำคัญกับข้อมูลข่าวสารด้านนี้

เมื่อลักษณะเนื้อหาที่นำเสนอในรายการ ไม่มีความหลากหลายเพียงพอดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น จึงส่งผลให้การเข้าถึงผู้ชมถูกจำกัดตามไปด้วย ถึงแม้ว่าทีมผู้ผลิตรายการ "จับกระแสเศรษฐกิจ" จะคาดหวังไว้ว่า กลุ่มผู้ชมเป้าหมายของรายการคือ ประชาชนทั่วไปที่ชมรายการข่าวภาคค่ำประจำวันของทางสถานีอยู่แล้ว โดยนำรายการมาออกอากาศในช่วงเวลานั้น แต่ดูเหมือนว่าลักษณะเนื้อหาของรายการจะตรงกับความสนใจของผู้ชมเพียงกลุ่มเดียวเป็นหลัก นั่นคือ กลุ่มนักธุรกิจหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับแวดวงธุรกิจ ซึ่งสามารถจะเข้าใจถึงเนื้อหาของประเด็นข่าวต่าง ๆ ที่นำเสนอในรายการได้อย่างดี เพราะมีพื้นฐานความเข้าใจและติดตามประเด็นข่าวเหล่านั้นอยู่บ้างแล้ว แต่ในความเป็นจริงแล้ว กลุ่มนักธุรกิจเหล่านี้ไม่ใช่กลุ่มผู้ชมส่วนใหญ่ที่ติดตามชมรายการอย่างต่อเนื่อง เพราะช่วงเวลาที่รายการออกอากาศเป็นช่วงที่ผู้ชมกลุ่มนี้ยังคงใช้ชีวิตอยู่บนท้องถนนหรือสังสรรค์กับบุคคลในแวดวงธุรกิจด้วยกัน ในขณะที่กลุ่มผู้ชมส่วนใหญ่ที่ได้ชมรายการข่าวภาคค่ำ เช่น แม่บ้าน เกษตรกร ฯลฯ ก็จะไม่ให้ความสนใจชมรายการ "จับกระแสเศรษฐกิจ" มากนัก เพราะเนื้อหาของรายการนี้ไม่ได้มีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของพวกเขาโดยตรง ประกอบกับรายการนี้ได้นำเสนอประเด็นข่าวเศรษฐกิจซึ่งเป็นเรื่องที่ซับซ้อน มีศัพท์เฉพาะและข้อมูลที่เป็นตัวเลข ซึ่งยากแก่การทำความเข้าใจ แม้ว่าจะมีการทำกราฟฟิกตัวเลขและตัวอักษรเพื่อช่วยขยายรายละเอียด แต่ก็ยังไม่มีประสิทธิภาพมากนัก อีกทั้งรายการก็ยังไม่ีเอกลักษณ์โดดเด่นเพียงพอที่จะดึงดูดใจกลุ่มผู้ชมส่วนใหญ่ไม่ให้เปลี่ยนช่องสถานีได้

นอกจากนี้ การกำหนดวันเวลาออกอากาศของรายการก็เป็นข้อจำกัดที่ทำให้การเข้าถึงกลุ่มผู้ชมไม่เป็นไปตามที่ทีมผู้ผลิตรายการคาดหวังไว้เช่นกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากรายการ "จับกระแสเศรษฐกิจ" ไม่ได้ออกอากาศในวันเวลาที่แน่นอน แม้ว่าจะมีการกำหนดเป็นแนวทางว่าควรออกอากาศทุกวันเสาร์และอาทิตย์ต่อเนื่องไปทุกสัปดาห์ แต่แท้จริงแล้วในบางกรณีมีประเด็นข่าวที่อยู่

ในความสนใจของประชาชนอย่างมาก ก็จะผลิตรายการเพื่อออกอากาศในช่วงวันธรรมดาด้วย เช่น ช่วงที่มีการประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน (AFTA) ครั้งที่ 26 ได้มีการผลิตรายการเกี่ยวกับประเด็นข่าวที่ออกอากาศติดต่อกัน 5 ตอน ตั้งแต่วันอังคารที่ 13 ถึงวันเสาร์ที่ 17 กันยายน 2537 แต่ในทางตรงกันข้าม หากไม่มีประเด็นใดที่โดดเด่นในช่วงสัปดาห์ ก็จะไม่มีการผลิตรายการเพื่อออกอากาศในสัปดาห์นั้นๆ เช่น รายการตอนที่ 22 ออกอากาศวันที่ 21 มีนาคม 2537 หลังจากนั้นเว้นไปอีกประมาณ 3 สัปดาห์ จึงผลิตรายการตอนที่ 23 ออกอากาศวันที่ 12 เมษายน 2537 ดังนั้น เมื่อวันเวลาในการออกอากาศไม่มีความแน่นอนและไม่ต่อเนื่องดังกล่าวมานี้ ผู้ชมรายการจึงไม่สามารถติดตามชมรายการอย่างเป็นประจำได้

จึงอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ด้วยข้อจำกัดในด้านคุณสมบัติของผู้สื่อข่าวซึ่งส่งผลสืบเนื่องมาทำให้ลักษณะเนื้อหาของรายการไม่มีความหลากหลายมากนักและไม่สอดคล้องกับความสนใจของประชาชนผู้ชมรายการ ที่ต้องการบริโภคข้อมูลข่าวสารเชิงเศรษฐกิจในหลายแง่มุม ประกอบกับวันเวลาออกอากาศที่ไม่แน่นอนต่อเนื่อง จึงเป็นเหตุให้รายการ "จับกระแสเศรษฐกิจ" ไม่สามารถเข้าถึงประชาชนทุกกลุ่มอาชีพได้

4. ความเป็นกลางและคุณภาพของข้อมูลข่าวสาร (Objectivity and Information Quality)

บทบาทในการแสดงความเป็นกลางและคุณภาพของข้อมูลข่าวสารที่ปรากฏในรายการจะพิจารณาได้จากภาพรวมของแนวทางการผลิตรายการ ควบคู่ไปกับการวิเคราะห์ลักษณะเนื้อหาที่ปรากฏในแต่ละตอนว่ามีความสมดุลในการนำเสนอหรือไม่ ซึ่งทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับการเสนอความเป็นจริง (factualness) และการไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง (impartiality) ในการนำเสนอรายละเอียดของประเด็นข่าวที่เกิดขึ้นในแง่มุมต่างๆ บนพื้นฐานของข้อเท็จจริง

เมื่อพิจารณาจากแนวทางในการผลิตรายการของผู้บริหารสถานี จะเห็นได้ว่า มีการกำหนดให้แยกแยะประเด็นข่าวที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและธุรกิจออกจากกัน โดยมุ่งนำเสนอเฉพาะเนื้อหาในเชิงเศรษฐกิจเท่านั้น ซึ่งต่างจากรายการสารคดีเชิงข่าวโดยทั่วไป ที่จะหยิบยกประเด็นข่าวใดๆ ก็ตามที่มีผู้ผลิตรายการเห็นว่าน่าสนใจมานำเสนอในรายการ เนื่องจากว่ารายการ "จับ

กระแสเศรษฐกิจ"ไม่ได้ผลิตขึ้นมาเพื่อกลุ่มผลประโยชน์หรือกลุ่มธุรกิจใดๆ และยังเป็นรายการที่ไม่มีผู้อุปถัมภ์รายการเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง ในการกำหนดรูปแบบและเนื้อหาของรายการทุกขั้นตอนของการผลิตรายการขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของทีมผู้ผลิตรายการเอง ดังนั้นแนวทางในการผลิตรายการจึงมีความเป็นกลางในแง่ที่สามารถรายงานรายละเอียดของข้อมูลข่าวสารเชิงเศรษฐกิจ บนพื้นฐานของข้อเท็จจริงที่เป็นอยู่ โดยไม่ก่อให้เกิดโทษแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง

"... สักปีจะต้องแยกให้ได้ว่าเศรษฐกิจกับธุรกิจนั้นต่างกัน เพราะถ้าเป็นธุรกิจเมื่อไหร่ นั้น หมายถึงจะมีผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง บรรณาธิการสายเศรษฐกิจจะต้องพิจารณาข้อตัดสินใจคัดเลือกข่าวหรือกำหนดแง่มุมในการเสนอสรุปจับกระแสเศรษฐกิจ คือเรื่องราวเศรษฐกิจจะต้องไม่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ขององค์กร เพราะเราไม่เคยได้ผลประโยชน์จากการทำข่าวล่อแหลมต่อการเสียภาพพจน์ของสถานี..." (พ.ท.สิทธิพร สุวรรณพันธ์, สัมภาษณ์, 5 สิงหาคม 2537)

ดังนั้นเพื่อรักษาความเป็นกลางในการรายงานประเด็นข่าวที่เกิดขึ้นและคงความสมดุลของการนำเสนอประเด็นข่าวแง่มุมต่างๆ ทีมผู้ผลิตรายการ "จับกระแสเศรษฐกิจ" จึงมักใช้ข้อมูลจาก "แหล่งข่าว" หลายฝ่ายมาประกอบการนำเสนอเนื้อหาในรายการ โดยจะทำการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นข่าวที่เกิดขึ้น ทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง และผู้หรือนักวิชาการในสาขาเหล่านั้นด้วย ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างของการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ "แหล่งข่าว" ต่างๆ เพื่อนำมาผลิตรายการในตอนที่ 42 และ 43 เรื่องคดีปิ่นหิน (1-2) ออกอากาศวันที่ 26 และ 27 มิถุนายน 2537 โดยได้สัมภาษณ์ นายสงฆ์ วิชระศรีโรจน์ ผู้ตกเป็นจำเลย และนายระพี สุจริตกุลผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการกำกับตลาดหลักทรัพย์ ในฐานะโจทก์ของคดีนี้ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทั้ง 2 ฝ่าย นอกจากนี้ยังได้สัมภาษณ์ "ผู้รู้" คือ นายธรรมนุญ อานันโทไทย ผู้ช่วยผู้จัดการบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ศรีมิตร และ "นักวิชาการ" คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สหชน รัตนไพจิตร อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อนำมาเห็นข้อมูลเสริมให้รายการมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ซึ่งความเป็นกลางในการนำเสนอเนื้อหาดังกล่าวมานี้ ได้ส่งผลให้ข้อมูลข่าวสารที่ปรากฏในรายการมีคุณภาพตามไปด้วย

นอกจากนี้ หากประเด็นข่าวใดมีเนื้อหาที่จะนำเสนอในรายการค่อนข้างมาก ทีมผู้ผลิตรายการก็มักจะนำเสนอเนื้อหาโดยแบ่งออกเป็นตอน ๆ เพื่อให้ครอบคลุมประเด็นที่สำคัญได้ทั้งหมด

เช่น การผลิตรายการ "จับกระแสเศรษฐกิจ" ในประเด็นข่าวเกี่ยวกับการแยกบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 53-55 ออกอากาศวันที่ 13-15 สิงหาคม 2537 ต่อเนื่องกันไป โดยตอนที่ 53 นำเสนอผลดีของการแยกบริษัทเงินทุนออกจากบริษัทหลักทรัพย์ที่มีต่อการเติบโตของสถาบันการเงินของไทย ตอนที่ 54 ได้กล่าวถึงผลประโยชน์ที่บริษัทหลักทรัพย์จะได้รับเมื่อแยกตัวออกจากบริษัทเงินทุน และตอนที่ 55 แสดงรายละเอียดของหน่วยงานที่จะเข้ามาดูแลหลังจากการแยกบริษัทดังกล่าวแล้ว รวมทั้งปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นตามมา เป็นต้น การนำเสนอเนื้อหาทุกแง่มุมโดยไม่ลดความสำคัญของประเด็นข่าวลงเช่นนี้ ถือได้ว่าเป็นความพยายามอีกทางหนึ่งที่จะคงคุณภาพของข้อมูลข่าวสารให้ครบถ้วนมากที่สุด

ดังนั้น เมื่อแนวทางในการผลิตรายการมุ่งที่จะนำเสนอเนื้อหาบนพื้นฐานของความเป็นจริง โดยไม่เอื้อประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จึงกล่าวโดยสรุปได้ว่า บทบาทในการแสดงความเป็นกลางของรายการที่ให้โอกาส "แหล่งข่าว" ทุกฝ่ายเท่าเทียมกัน ได้ส่งผลต่อเนื่องทำให้ข้อมูลข่าวสารที่นำเสนอในรายการมีคุณภาพและมีความน่าเชื่อถือมากขึ้นตามไปด้วย

5. คุณภาพทางวัฒนธรรม (Cultural Quality)

คุณภาพทางวัฒนธรรมที่ปรากฏให้เห็นในรายการ "จับกระแสเศรษฐกิจ" นั้น เป็นผลมาจากความคาดหวังของผู้บริหารสถานีในการปรับเปลี่ยนนโยบายในการบริหารข่าวภาคค่ำ ซึ่งส่วนหนึ่งได้กำหนดให้มีการผลิตรายการนี้ขึ้นมา โดยมีแนวคิดที่ว่า รูปแบบและวิธีการนำเสนอรายการจะต้องเป็นรายการสารคดีเชิงข่าวที่สามารถนำเสนอรายละเอียดของข้อมูลข่าวสารทางเศรษฐกิจได้มากกว่าและลึกกว่าการรายงานข่าวเศรษฐกิจประจำวันทั่ว ๆ ไป

จากการศึกษาการผลิตรายการในแต่ละตอนพบว่า ทีมผู้ผลิตรายการได้หยิบยกประเด็นข่าวจากกระแสเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ ซึ่งได้นำเสนอในรายการข่าวภาคค่ำประจำวันไปแล้วนั้นนำมาผลิตซ้ำ (reproduction) ในขั้นตอนต่างๆ เพื่อขยายรายละเอียดในส่วนที่น่าสนใจเพิ่มเติมอีกครั้ง ดังนั้นการพิจารณาว่าการนำเสนอเนื้อหาในรายการ "จับกระแสเศรษฐกิจ" จะสามารถสะท้อนภาพการดำรงชีวิต และขยายประสบการณ์ของคนในสังคมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจได้หรือไม่ อย่างไรมัน จึงขึ้นอยู่กับการคัดเลือกประเด็น

ข่าวเพื่อนำมาผลิตรายการ กล่าวคือ ถ้าเป็นการหยิบยกประเด็นข่าวจากกระแสเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นและอยู่ในความสนใจของประชาชนในขณะนั้น ตลอดจนกำหนดวันเวลาออกอากาศให้ทันเหตุการณ์ที่กำลัง "เป็นข่าว" อยู่ ก็ถือได้ว่าการผลิตรายการในกรณีนี้เป็นการสะท้อนสภาพทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจริงในช่วงเวลานั้น และยังสามารถขยายรายละเอียดของประเด็นข่าวในเชิงลึกเพื่อเพิ่มความเข้าใจให้ผู้ชมได้อีกด้วย เช่น การนำเสนอรายละเอียดเรื่องแกตต์ (GATT) เรื่องภาวะความผันผวนของตลาดหลักทรัพย์ไทย หรือเรื่องการก่อสร้างโครงการรถไฟฟ้าต่าง ๆ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ในบางครั้งหากที่ผู้ผลิตรายการคัดเลือกประเด็นข่าวโดย "คาดการณ์" เาเองว่าประเด็นข่าวดังกล่าวเป็นสถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่ประชาชน "น่าจะสนใจ" "ควรจะรู้" หรือ "ต้องการจะรู้" การนำเสนอเนื้อหาในกรณีนี้จึงไม่ได้สะท้อนสภาพเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในสังคมขณะนั้นอย่างแท้จริง แต่เป็นเพียงการนำประเด็นข่าวดังกล่าวมาขยายรายละเอียดในแง่มุมต่างๆ โดยคาดหวังว่า เนื้อหาของประเด็นข่าวเหล่านั้นน่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ชมรายการที่มีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มธุรกิจนั้น ๆ เช่น การนำเสนอประเด็นข่าวเกี่ยวกับการเติบโตของอุตสาหกรรมรถยนต์ การลงทุนในลาว หรือการจัดตั้งตลาดซื้อขายสินค้าล่วงหน้า เป็นต้น

แม้ว่าที่ผู้ผลิตรายการจะมีเจตนาที่มุ่งหวังให้รายการ "จับกระแสเศรษฐกิจ" เป็นสื่อกลางในการรายงานข้อมูลข่าวสารเชิงเศรษฐกิจครอบคลุมทุก ๆ ด้าน แต่จากการศึกษาลักษณะเนื้อหาที่ปรากฏในรายการ จะเห็นว่าเนื้อหาส่วนใหญ่ของรายการจะเกี่ยวข้องกับกลุ่มเศรษฐกิจการเงินการธนาคาร การลงทุน การค้า อุตสาหกรรม และความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศดังที่กล่าวถึงโดยละเอียดแล้วในส่วนของความหลากหลายและการเข้าถึง ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงคุณภาพทางวัฒนธรรมในอีกแง่หนึ่ง จะเห็นได้ว่า การให้ความสำคัญกับประเด็นข่าวเพียงบางกลุ่มดังที่กล่าวมาแล้ว ทำให้ลักษณะเนื้อหาของรายการ ไม่สามารถเป็นตัวแทนของการรายงานข้อมูลข่าวสารเชิงเศรษฐกิจได้ครบถ้วนทุกด้านอย่างที่ควรจะเป็น หรืออาจกล่าวได้ว่ารายการนี้ไม่สามารถสะท้อนภาพของวัฒนธรรมทางเศรษฐกิจในสังคมไทยเพียงด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น

จากการประเมินบทบาทรายการ "จับกระแสเศรษฐกิจ" โดยใช้เกณฑ์ทั้ง 5 ประการดังกล่าวโดยละเอียดมาแล้วนั้น จะเห็นได้ว่า การประเมินจากเกณฑ์แต่ละประการจะส่งผลต่อเนื่องให้เห็นว่า รายการนี้สามารถแสดงบทบาทในการรายงานข้อมูลข่าวสารเชิงเศรษฐกิจได้มากน้อยเพียงใด โดยเริ่มจากข้อได้เปรียบในเรื่องของเสรีภาพและอิสระภาพในการปฏิบัติงาน ซึ่งทำให้ผู้สื่อข่าวในฐานะของผู้ผลิตรายการมีอำนาจในการตัดสินใจอย่างมากที่จะกำหนดเนื้อหาและรูปแบบของรายการ ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานี ไม่ได้ให้ความสำคัญและเคร่งครัดกับการผลิตรายการนี้เท่าใดนัก ดังนั้น ผู้ผลิตรายการจึงมักเลือกหยิบยกเฉพาะประเด็นข่าวในสายที่ตนถนัดและมีประสบการณ์มากพอมาผลิตรายการเพื่อความสะดวก ประหยัดเวลา และไม่ต้องกังวลมากว่าจะเกิดข้อผิดพลาด ซึ่งคุณสมบัติของผู้ผลิตรายการและแนวทางในการทำงานดังกล่าวมานี้ ได้ส่งผลให้ลักษณะเนื้อหาในรายการไม่หลากหลายมากนัก และยังไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้ชมทั่วไปในสังคมได้ รายการ "จับกระแสเศรษฐกิจ" จึงยังไม่ได้ได้รับความนิยมเท่าที่ควร นอกจากนี้ ลักษณะเนื้อหาที่เน้นประเด็นข่าวเชิงเศรษฐกิจเพียงบางกลุ่มตามความชำนาญของทีมผู้ผลิต ยังทำให้คุณภาพทางวัฒนธรรมของรายการด้อยลงไปด้วย เพราะไม่สามารถสะท้อนภาพการดำรงชีวิตของคนในสังคมที่เกี่ยวข้องกับสภาพเศรษฐกิจได้อย่างครอบคลุมทุกด้าน อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาในแง่ของความเป็นกลางและคุณภาพของข้อมูลข่าวสารแล้ว จะพบว่ารายการ "จับกระแสเศรษฐกิจ" สามารถแสดงบทบาทในส่วนนี้ได้ค่อนข้างชัดเจน โดยเห็นได้จากการนำเสนอเนื้อหาในรายการซึ่งอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริงที่เป็นอยู่ รวมทั้งได้ใช้ข้อมูลจาก "แหล่งข่าว" หลายฝ่ายอย่างเท่าเทียมกัน และเนื่องด้วยรายการนี้เป็นรายงานข้อมูลข่าวสารทางเศรษฐกิจทั่วไป ซึ่งมีความเสี่ยงน้อยมากที่จะก่อให้เกิดภาวะตื่นตระหนกหรือความวุ่นวายในสังคม อีกทั้งรูปแบบของรายการก็เป็นกรนำเสนอรายละเอียดของประเด็นข่าวอย่างตรงไปตรงมา ปราศจากข้อวิพากษ์วิจารณ์ซึ่งจะนำไปสู่ความขัดแย้งอยู่แล้ว ทำให้ไม่สามารถมองถึงการแสดงบทบาทในด้านความมีระเบียบและความมีเอกภาพได้อย่างชัดเจนนัก ดังนั้น เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมแล้วจะเห็นได้ว่า แม้ว่าการผลิตรายการ "จับกระแสเศรษฐกิจ" จะเกิดขึ้นได้ตามนโยบายของผู้บริหารสถานี แต่จากการประเมินการแสดงผลออกซึ่งบทบาทของรายการ พอจะสรุปได้ว่า รายการนี้ยังไม่สามารถแสดงบทบาทในการรายงานข้อมูลข่าวสารเชิงเศรษฐกิจได้อย่างสมบูรณ์ตามเป้าหมายที่วางไว้ได้ ทั้งนี้เนื่องมาจากข้อจำกัดในด้านศักยภาพของผู้ผลิตรายการนั่นเอง